

PREPOZNAVANJE OBRAZACA

Vilijem Gibson

Preveo
Aleksandar Marković

Laguna

Naslov originala

William Gibson

PATTERN RECOGNITION

Copyright © 2003 by William Gibson

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

Džeku

1.

VEB-SAJT BESANE NOĆI

Pošto je prespavala pet sati nakon leta iz Njujorka, Kejsi Polard se budi u Kamden Taunu, opkoljena krvožednim i neumornim vukovima poremećenog biološkog ritma.

Reč je o onom bezličnom i sablasnom nedobu, na udaru talasa limbičke plime, kada se mali mozak nevoljno budi i šalje slepe reptilske zahteve za seksom, hranjenjem, smirenjem, svim tim stvarima, iako ni za jednu nije vreme.

Nije vreme čak ni za hranu, jer Dejmijenova preuređena kuhinja u istoj meri oskudeva jestivim sadržajem kao njeni posebno izrađeni panoramski prozori sa pogledom na ulicu Kamden Haj. Uređena je veoma ukusno: viseći elementi obloženi su laminatom žutim kao perje kanarinca, a podni su od jednoobrazne i lakirane jabukove iverice. Sterilno je čista i gotovo potpuno prazna, izuzev kutije sa dve bajate pločice vitabiksa i nekoliko kesica različitih vrsta čaja od lišća. Nemački frižider zvrji prazan, i do te mere je nov da iznutra miriše samo na mraz i monomere.

I dok osluškuje statički šum Londona, konačno zna, pouzdano, da je Dejmijenova teorija o zamoru zbog promene vremenske zone tačna: da se njena smrtna duša vuče kilometrima iza nje, namotavajući se na nekoj vrsti nevidljive pupčane vrpce po

raspršenom tragu aviona koji ju je doneo, na visini od nekoliko desetina hiljada metara iznad Atlantika. Duše ne mogu da putuju tako brzo i zato kasne, i po dolasku ih je potrebno sačekati kao zalutali prtljag.

Pita se da li se ta pojava s godinama pogoršava: da li taj bezimeni trenutak postaje još dublji, neodređeniji, a njegovo dejstvo istovremeno neobičnije i nezanimljivije?

Ošamućena u polutama Dejmijenove spavaće sobe, pokrivena nečim srebrnastim, boje rukavica za pećnicu, čiji tvorci verovatno uopšte nisu predvideli da se ispod toga spava. Bila je suviše umorna da potraži čebe. Čaršav između njene kože i ovog industrijskog prekrivača svilenkast je na dodir, bez sumnje skupog tkanja, i odaje slab ali svojevrsan miris. Miris je Dejmijenov, pretpostavlja, ali nije neprijatan; u ovom trenutku bilo kakva fizička veza sa drugim sisarima dobro je došla.

Dejmijen joj je samo prijatelj.

On bi to objasnio time da se njihov muško–ženski lego nije uklopio.

Dejmijen ima trideset godina, Kejsi dve više, ali u njemu postoji nekakav brižljivo izolovani modul nezrelosti, nekakva stidljivost i tvrdoglavost koje plaše finansijske ajkule. Oboje su veoma dobri u onome što rade, i nijedno nema pojma otkud to.

Guglujte* Dejmijena, i naći ćete reditelja muzičkih i reklamnih spotova. Guglujte Kejsi, i naći ćete trendolovca, i ako pažljivije pročitate opis, zapazićete da se pominje kako je reč o nekoj vrsti „senzitivke“, rašljaru globalnog marketinga.

Dejmijen bi ovde napomenuo da je pre reč o alergiji, negativnoj i ponekad burnoj reakciji na semiotiku tržišta.

Dejmijen je trenutno u Rusiji, u bekstvu od slave i priznanja, i tamo navodno snima dokumentarac. Kejsi zna da je za ono malo tragova koji pokazuju da neko zaista živi u stanu najzaslužniji njegov pomoćni producent.

* Potražite na Google-u. (Prim. prev.)

Okreće se na drugu stranu, i odustaje od zaludnog nastojanja da zaspi. Napipava odeću. Crnu *fruit of the loom* majicu, dečji broj, tanki sivi pulover sa „V“ izrezom, kakve kupuje na desetine od jednog snabdevača internata u Novoj Engleskoj, i nove crne farmerke 501, dva broja veće. Sa odeće su pažljivo uklonjeni svi zaštitni znaci. Zbunjeni korejski bravar joj je pre nedelju dana izbrusio čak i reljefna slova sa dugmadi na šlicu.

Prekidač na Dejmijenovoj italijanskoj podnoj svetiljki tuđ joj je na dodir: škljoca drugačije, oblikovan da obuzdava drugačiju voltažu, tuđinsku britansku struju.

Pošto je ustala i uvukla se u farmerke, uspravlja se, drhteći.

Svet u ogledalu. Utikači uređaja su ogromni, trokraki, za onu vrstu struje koja u Americi napaja samo električne stolice. Automobili su iznutra izvrnuti sleva nadesno; telefoni nisu iste težine i drugačije su balansirani; korice džepnih knjiga liče na australijski papirni novac.

Zenica bolno skupljenih na zaslepljujućoj svetlosti halogenke, čkilji ovaj put u pravo ogledalo, naslonjeno na sivi zid gde čeka da bude okačeno, i u njemu vidi rasklimanu lutku crnih nogu i kose koja posle spavanja štrči poput četke za ve-ce. Beči se na nju, setivši se iz nekog razloga jednog od svojih bivših, koji je voleo da je poredi sa aktom Džejn Birkin slavnog fotografa Helmuta Njutna.

U kuhinji otvara slavinu i pušta vodu da teče kroz nemački filter i puni italijanski električni čajnik. Petlja s prekidačima, onim na čajniku, na utikaču i na utičnici. Dok se voda greje, odsutno posmatra žuto prostranstvo laminiranih kredenaca. U širokom belom vrču su kesice nekakvog surogata čaja uvezenog iz Kalifornije. Naliva ključalu vodu.

U dnevnoj sobi otkriva da je Dejmijenova ljubljena Kocka uključena, ali u hibernaciji. Noćno svetlo njenih statičkih prekidača blago pulsira. Ovo je primer koji dokazuje Dejmijenovu neodlučnost u odnosu na dizajn: ne pušta dekoratere da mu pređu prag pre nego što načelno obećaju da neće raditi ono što im je posao,

ali ipak ostaje veran svom meku, samo zato što ekran monitora može ako zatreba da se okrene naopako, i zato što jednim jedinim povlačenjem magične aluminijumske ručice može da mu izvadi utrobu. Kejsi odjednom u tome prepoznaje sličnost sa polnim organima robotskih devojaka iz jednog njegovog spota.

Smešta se u stolicu visokog naslona ispred radne stanice i pritiska dugme providnog miša. Mucavo treptanje infracrvene svetlosti na bledom drvetu dugačkog stola na ukrštenim nogarima. Na ekranu se pojavljuje stranica pretraživača. Otkucava Fetish: Filmski materijal: Forum, adresu koju Dejmijen nikada neće pristati da sačuva, odlučan da predupredi kontaminaciju.

Otvora se početna strana, poznata kao prijateljeva dnevna soba. Pozadina joj je kadar iz #48, mutan i gotovo monohromatski, bez vidljivih natpisa. Reč je o jednoj od sekvenci zbog kojih Materijal poredi sa radovima Tarkovskog. Kejsi je Tarkovski poznat samo po fotografijama iz filmova, mada je jednom zaspala za vreme prikazivanja *Stalkera*, uspavana beskrajnom sekvencom u kojoj kamera, uperena pravo u pod, prikazuje u krupnom planu kadar lokve na oštećenom mozaiku. Ali ona ionako ne spada u one koji smatraju da analiza mogućih autorovih uzora daje bogzna kakve rezultate. Kult Materijala vrvi od potkultova, koji se pozivaju na sve moguće uzore. Trifoa, Pekinpoa... Pristalice Pekinpoa, kao najmanje verovatnog među uzorima, i dalje čekaju da vide potezanje revolvera.

Ulazi na forum, i automatski prelistava naslove poruka i ime-na pošiljalaca unutar novijih prepiski, tragajući za prijateljima, neprijateljima, vestima. Jedno je odmah jasno: nema novog Materijala. Ništa se nije pojavilo još od onog snimka plaže, a ona ne podržava teoriju da je reč o zimskom pejzažu iz Kana. Francuski ljubitelji Materijala nisu mogli da potvrde autentičnost ove tvrdnje, uprkos bezbrojnim satima snimanja približno sličnih predela.

Primećuje, takođe, da se njen prijatelj Parkaboj vratio u Čikago sa odmora provedenog u putovanju *Amtrekovim* vozom kroz

Kaliforniju, ali otkriva da se njegova poruka doslovno sastoji od reči „ćao“.

Pritiska ikonu ODGOVORI, i potpisuje se kao KejsiP.

Ćao, Parkaboje. nt

Vraća se na početnu stranicu foruma, i vidi da je njena poruka stigla tamo pre nje.

Sada već ima osećaj da je na neki način kod kuće. Forum je postao jedno od stalnih mesta u njenom životu, kao omiljeni kafić koji nekako uspeva da postoji izvan fizičke geografije i vremenskih zona.

Na F:F:F-u postoji dvadesetak redovnih aktivnih dopisnika, i nešto veći i nikada tačno utvrđen broj pasivnih posmatrača. Na četru ih je trenutno troje, ali nema načina da tačno sazna ko su oni pre nego što se i sama prijavi, a od sobe za čet je pomalo podilazi jeza. Nije joj bolje ni kad se dopisuje sa prijateljima, jer ima osećaj da sedi u mrklom mraku nekog podruma, sa drugim osobama tri ili četiri metra udaljenim od sebe. Frenetična brzina i kratkoća redova teksta, plus osećaj da se svi svađaju uglas, odbijaju je od ove zabave.

Kocka dobroćudno uzdiše, a motori njenog harda podzvučno bruje poput muzejskog modela sportskog automobila koji menja brzinu na dalekom autoputu. Otpija gutljaj surogata čaja, ali nalazi da se još nije dovoljno ohladio. Sobu počinje da obliiva siva i neodređena svetlost usred koje sedi i pokušava da prepozna elemente dejmijenštine koji su preživeli nedavno preuređenje.

Uz jedan zid stoje naslonjeni rasklopljeni roboti, dva ukupno, trupovi i glave, nalik na lutke za testiranje ponašanja automobila u sudaru, vilinske i očigledno ženske građe. To su modeli za snimanje efekata iz jednog od Dejmijenovih spotova, i ona se pita, s obzirom na to kako je raspoložena, zašto deluju tako umirujuće na nju. Verovatno zato što su suštinski lepe, zaklju-

čuje. Optimistička otelovljenja ženstvenosti. Kod Dejmijena nema naučnofantastičnog kiča. Snovidne na polusvetlu svitanja, s malim mlečnim grudima, od bele plastike koja blede zrači poput mermera. Uprkos lepoti, deluju fetišistički lično; Kejsi zna da ih je oblikovao prema telesnom odlivku svoje bivše devojke, treće po redu računajući unazad od poslednje.

Hotmejl učitava četiri poruke, ali joj se nijedna ne čini dovoljno zanimljivo da bi je otvorila. Jedna je od njene majke, tri su spam. Ona za uvećanje penisa još je proganja, i to u dva primerka, a treća je Dramatično Povećajte Obim Grudi.

Briše smeće. Srkuće surogat čaja. Posmatra kako siva svetlost počinje da liči na dan.

Na kraju odlazi u Dejmijenovo renovirano kupatilo. Oseća da bi joj prijalo da se istušira pre nego što poseti sterilni NASA pretraživač, ili pre nego što iskorači iz nekog černobilskog scenarija da bi joj gumom oklopljeni sovjetski tehničari pomogli da svuče olovni skafander i potom je istimarili četkama sa dugačkim drškama. Mlaznice u tuš-kabini mogu se podesiti laktovima, čime se čuva sterilnost izribanih ruku.

Svlači pulover i majicu, rukama a ne laktovima, pušta vodu i podešava temperaturu.

ČETIRI sata kasnije, gnezdi guzu na reformatoru u studiju za vežbanje pilatesa u mondenskoj uličici po imenu Nilovo dvorište, dok je limuzina i šofer iz *Plavog mrava* čekaju dole, na onome što se tu podrazumeva ulicom. Reformator je veoma dugačak, veoma nizak, neodređeno preteći i po stilu vajmarski komad nameštaja sa oprugama, na kome je sada opružena leđima, pritiskajući stopalima gredu kojom se skalamerija završava. Opruge tapaciranog sedišta tiho vibriraju. Deset istežanja stopala iz prstiju, pa deset iz peta... U Njujorku ovu vežbu izvodi u teretani koju posećuju profesionalni igrači, ali ovde, u Nilovom dvorištu, čini se da je jedini jutarnji klijent. Mesto izgleda kao

da je tek nedavno otvoreno, i reklo bi se da sve to ovde još nije dovoljno popularno. U ovom svetu u ogledalu, ima utisak, najpopularnija rekreacija jeste trošenje arhaičnih supstanci: narod puši i pije kao da je to dobro za organizam, i čini se da je još na medenom mesecu sa kokainom. Heroin je ovde jeftiniji nego ikada, pročitala je, jer je tržište i dalje zasićeno posle likvidacije avganistanskih zaliha opijuma.

Pošto je završila s nožnim prstima, prelazi na pete, i izvija vrat da se uveri jesu li joj stopala paralelna. Voli pilates zato što joga, kako je ona vidi, na ovom mestu nije meditativna aktivnost. Ovde morate da držite otvorene oči, i da obraćate pažnju.

Usredsređenost na to ublažava nemir koji sada oseća, onu drhtavicu uoči sklapanja posla koju već neko vreme nije doživela.

Ovde je po pozivu *Plavog mrava*. Srazmerno mala po broju stalno zaposlenih ali raspoređena svuda po svetu, više postgeografska nego multinacionalna, agencija se od samog početka pokazala kao superbrz i uspešan oblik života u reklamnoj ekologiji džinovskih i sporohodnih travojeda. Ili možda pre kao životni oblik koji se ne zasniva na ugljeniku, u potpunosti iznikao iz glatkog i ironičnog čela njegovog osnivača, Hjubertusa Bigenda, samozvanog Belgijanca koji liči na Toma Kruza na dijete od devičanske krvi i fine čokolade.

Jedino što se Kejsi dopada kod Bigenda jeste to što se čini da ovaj i ne sanja da bi njegovo ime nekome moglo da zvuči smešno. Da nije toga, smatrala bi ga još nepodnošljivijim nego što za nju već jeste.

Osećaj je sasvim subjektivan, mada pomalo prebrzo stečen.

I dalje istežući pete, gleda na sat, korejski klon staromodnog kasio dži-šoka, s plastičnim kućištem sa koga su pomoću lista nekakvog japanskog mikroabraziva sastrugani svi zaštitni znaci. Za dvadeset minuta treba da bude u kancelariji *Plavog mrava* u Sohau.

2. KUČKA

CPU za ovaj sastanak, čiji odraz može da vidi u izlogu jednog od butikata za modnu galanteriju u Sohou, čini nova *Fruitova* majica, njena crna *Baz Riksonova* MA-1, bezimena crna suknja iz prodavnice polovne odeće u Tulsi, crne dokolenice koje je nosila na pilatesu, crne školske harađuku cipele. Analog njene tašne jeste kvadrat od crnog istočnonemačkog laminata, kupljen preko iBeja – i ako nije originalni Štazijev* model, onda je nešto iz te škole.

Vidi odraz svojih sivih očiju, bledih u staklu, i iza njih benšerman košulje i pulovere sa uzorkom riblje kosti, i dugmad za manžetne u obliku RAF-ove kružne oznake kojom su bila obeležena krila spitfajera.

CPU.** UNIFORMA KEJSI POLARD. TAKO DEJMIJEN ZOVE NJENU ODEĆU. CPU je isključivo crna, bela ili siva, i cilj joj je da izgleda kao da je bez ljudskog posredstva došla na ovaj svet.

Ono za šta ljudi veruju da je njen nepopustljivi minimalizam zapravo je posledica preterane izloženosti reaktorskim jezgrima

* Štazi – zloglasna istočnonemačka tajna policija. (Prim. prev.)

** Skraćeno od *Caycee Pollard Uniform*. Aluzija na kompjuterski termin CPU – glavna procesna jedinica. (Prim. prev.)

mode. A posledica je bila nemilosrdna redukcija onoga što želi i što sebi dozvoljava da obuče. Kejsi je, naime, doslovno alergična na brendove. Na nemo zgražanje onih koji to čuju, podnosi samo predmete koji su bili u modi u bilo kom trenutku u razdoblju između 1945. i 2000. godine. Ona je „brand free“* zona, škola sa jednim sledbenikom što uči asketizmu koji opet, s vremena na vreme, zbog svoje prirode preti da izrodi kult za sebe.

Oko nje je vreva Sohoa, petak s jutra koji polako preteže ka alkoholiziranoj pauzi za ručak i poverljivom ćaskanju u bezbrojnim restoranima. Jedan od njih, *Čarli ne surfuje*, i sama treba da poseti radi obaveznog ručka posle sastanka, ali oseća kako ponovo zaranja u kilometrima dugačku brazdu ostalu iza pre-kookeanskog leta, i zna da je čeka surfovanje njom, borba sa nedostatkom serotonina i zakasneli dolazak njene duše.

Gleda na sat i polazi dalje niz ulicu, prema *Plavom mravu*, u čijim se prostorijama donedavno nalazila jedna starija i linearnija agencija.

Nebo je svetlosiva izvrnuta činija, išarana izukrštanim tragovima mlaznjaka, i dok pritiska dugme da najavi svoj dolazak u *Plavi mrav*, žali što nije ponela naočare za sunce.

SEDI naspram Bernarda Stounstrita, poznanika iz njujorškog ureda *Plavog mrava*, i nalazi da je bled i pegav kao i uvek, sa kosom boje šargarepe podignutom u nadrealni motiv plamena poput onih na slikama Obrija Berdslija, što može biti posledica položaja u kome je spavao, ali je verovatnije delo nekog mondenskog frizera. Na njemu je, po Kejsinoj proceni, pol smit odelo, tačnije sako model 118 i pantalone model 11T, skrojeni od nekakvog crnog materijala. U Londonu, reklo bi se, teži da izgleda kao da nosi odeću vrednu više hiljada funti, ali tek pošto je prethodnu noć prespavao u njoj. U Njujorku više voli da izgleda kao da ga je upravo pregledala četa lekara specijalista. Različiti kulturni parametri.

* Engl.: bez brendova. (Prim. prev.)

Levo od njega sedi Dorotea Benedeti, s kosom začesljanom unazad sa čela na otmeno-usedelički-strog način za koji Kejsi pretpostavlja da istovremeno znači biznis i nevolju.

Dorotea, koju je Kejsi upoznala u prolazu prilikom jednog manjeg posla u Njujorku, na prilično je visokom stepeniku u ortačkoj piramidi agencije za grafički dizajn *Hajnci i Pfaf*. Dole-tela je ovog jutra iz Frankfurta, da predstavi H&P-ov predlog rešenja novog logoa jednog od dva najveća svetska proizvođača sportske obuće. Bigend je definisao potrebu ovog proizvođača za promenom imidža, na korenit ali zasad neodređen način. Prodaja sportske obuće, ili „obuće za trening“, kako je zovu u svetu u ogledalu, sunovratno pada, a ni klizaljke, koje su bile počele da je potiskuju, ne prolaze mnogo bolje. Kejsi je sa svoje strane pratila uličnu pojavu nečega što je nazvala obućom za „urbano preživljavanje“, i mada se projekt još nalazi na nivou stimulacije kupaca, ubeđena je da će za promenom imidža ubrzo uslediti i preusmeravanje proizvodnje.

Novi logo će biti proizvođačeva ulaznica za novi vek, i Kejsi su doveli da uživo uradi ono u čemu je najbolja, zahvaljujući svojoj isplativoj alergiji. Pomalo joj je čudno, a još više prevaziđeno, što nisu priredili telekonferenciju. Pretpostavlja da je sve to toliko važno da su to uradili iz razloga bezbednosti, ali je činjenica da odavno nije morala da odlazi iz Njujorka zbog posla.

Šta god bilo, Dorotea izgleda smrtno ozbiljna. Ozbiljna kao maligni tumor. Na stolu ispred nje, možda za milimetar preterano pažljivo poređana, leži siva kartonska omotnica, trideset pet sa trideset pet centimetara, sa strogim i istovremeno eskcentričnim logoom *Hajncija i Pfafa*. Zatvorena je jednom od onih skupih i arhaičnih stvarčica sa vrpcom i dva smeđa kartonska dugmenceta.

Kejsi skreće pogled sa Dorotee i omotnice, i zaključuje da su u ovoj sobi za sastanke na trećem spratu, sa konveksno zakrivljenim zidovima čija drvena oplata podseća na salon prve klase u transatlantskom cepelinu, devedesetih godina verovatno bili

ugovarani poslovi vredni brdo funti. Na bleđoj boji konveksnog zida ističu se nosači logoa agencije koja je prethodno koristila prostorije, a vidljivi su i znaci upozorenja o predstojećem preuređenju za potrebe *Plavog mrava*: skele podignute u hodniku da bi neko proverio cevovode, i rolne nove podne obloge, naslagane kao najlonom obložena stabla iz poliesterske prašume.

Ima utisak da je Dorotea već pokušala da umanjí značaj njene uloge. Ako jeste, nije uspeła. Doroteina crna haljina, uprkos prividnoj jednostavnosti, i dalje pokušava da poruči nekoliko stvari odjednom, i čini se da to radi na najmanje tri jezika. Kejsi je okačila svoju baz rikson jaknu na naslon stolice, i hvata Doroteu kako je odmerava.

Riksonka je fanatično verna, muzeja dostojna kopija američke pilotske jakne MA-1, komada odeće u kome je prethodni vek u najvećoj mogućoj meri uspeo da pomiri čistu funkcionalnost i plemensku ikonografiju. Sluti da je Doroteina tiha netrpeljivost pojačana spoznajom da je Kejsina MA-1 sušta suprotnost minimalizmu, budući da su riksonku sašili japanski zaluđenici, vođeni strastima koje nemaju ama baš nikakve veze sa modom.

Kejsi zna, na primer, da su karakteristično nabrani šavovi duž oba rukava bili u originalnoj verziji rezultat prošivanja na predratnim industrijskim mašinama koje su se pobunile protiv klizavog novog materijala, najlona. Tvorci riksonke su to prenasglasili, ali samo za nijansu, i izveli još stotinu drugih, neprimetnih intervencija, tako da je njihov proizvod postao, u sasvim japanskom duhu, plod čina obožavanja. Reč je o imitaciji koja je na neki način verodostojnija od originala. To je verovatno najskuplji komad odeće u Kejsinoj garderobi, i doslovno nezamenljiv.

„Smem li?“ Stounstrit vadi paklicu cigareta silk kat, koje Kejsi, koja nikada nije bila pušač, zbog nečega vidi kao britanski parnjak japanskih majld seven. Dva osnovna brenda stvaralaca.

„Kako da ne“, kaže Kejsi. „Samo izvoli.“

Na stolu je nekim čudom i pepeljara, mala, okrugla i savršeno bela. Deo inventara koji je u kontekstu poslovnog sastanka u

današnjoj Americi jednako arhaičan kao što bi to bile one pljosnate, filigranske kašičice za apsint. (Zna, međutim, da je u Londonu i njih moguće videti, iako ih na ovom sastanku na prvi pogled nema.) „Dorotea?“ Nudi cigarete, ali zaobilazi Kejsi. Dorotea odbija. Stounstrit gura vrh filtera među pokretljive usne i vadi kutiju šibica za koju Kejsi pretpostavlja da ju je dobio prethodne večeri u nekom restoranu. Kutija izgleda podjednako skupo kao Doroteina siva omotnica. Pali cigaretu. „Izvini što smo morali da te dovučemo čak ovamo zbog ovoga, Kejsi“, kaže. Istrošena šibica pada u pepeljaru uz jedva čujan zvon keramike.

„To mi je posao, Bernarde“, kaže Kejsi.

„Izgledaš mi umorno“, kaže Dorotea.

„Vremenska razlika od četiri sata.“ Osmehuje se samo uglovima usana.

„Jesi li probala one pilule sa Novog Zelanda?“, pita Stounstrit. Kejsi se priseća da je njegova supruga Amerikanka, koja je nekada igrala ulogu lutkice u kratkovečnom klonu serije *Dosije Iks*, tvorac relativno uspešne linije umereno homeopatskih proizvoda za negu lepote.

„Žak Kusto je rekao da je promena vremenskih zona njegova omiljena droga.“

„Pa?“ Dorotea značajno posmatra H&P-ovu omotnicu.

Stounstrit ispušta mlaz dima. „U redu, mislim da bismo mogli.“

Oboje gledaju u Kejsi. Kejsi se zagleda Dorotei u oči. „Možemo da počnemo kad god želite.“

Dorotea odmotava vrpcu ispod kartonskog dugmeta bližeg Kejsi. Diže poklopac. Poseže palcem i kažiprstom u omotnicu.

Na trenutak vlada tišina.

„A, da“, kaže Stounstrit, i gasi cigaretu.

Dorotea izvlači kvadrat podložnog kartona stranice trideset dva centimetra iz omotnice. Uspravlja ga držeći ga za gornje uglove, među vrhovima savršeno manikiranih noktiju, i pokazuje ga Kejsi.

Reč je o crtežu, svojevrsnom ideogramu izvedenom debelom japanskom četkicom, za koji zna da je omiljeni medij her Hajncija. Kejsi crtež najviše podseća na sinkopirani spermatozoid nalik na radove američkog avangardnog crtača stripova Rika Grifina iz 1967. godine. Odmah zna da rešenje, po neodređenim standardima njenog unutrašnjeg radara, ne valja. Nema predstavu kako zna da zna, ali zna.

Na trenutak joj se javlja prizor bezbrojnih azijskih radnika koji bi mogli, kada bi ona dala zeleno svetlo, da provedu godine i godine života nanoseći različite verzije ovog simbola na beskrajne kolone obuće. Šta bi im značio ovaj skakutavi spermic? Da li bi im se na kraju uvukao u snove? Da li bi ga njihova deca žvrljala po haustorima pre nego što saznaju šta označava?

„Ne“, kaže.

Stounstrit uzdiše. Uzdah nije dubok. Dorotea vraća crtež u omotnicu, ali je ne zatvara.

Kejsin ugovor za konsultacije ove vrste izričito navodi da se od nje ne sme tražiti da kritikuje bilo šta, ili da daje bilo kakve kreativne predloge. Ona je tu samo da bi poslužila kao neka vrsta žive lakmus hartije.

Dorotea uzima jednu od Stounstritovih cigareta, pali je i ispušta drvenu šibicu na sto pored pepeljare. „Pa, kakva je bila zima, tamo u Njujorku?“

„Hladna“, kaže Kejsi.

„A tužna? Je li i dalje tužna?“

Kejsi ne odgovara.

„Hoćete li biti ovde“, pita Dorotea, „kada vratimo ovo na crtačku tablu?“

Kejsi se pita zna li Dorotea protokol. „Ostaću dve nedelje“, kaže. „Čuvam prijateljjev stan.“

„Na odmoru ste, znači.“

„Ne ako budem radila na ovome.“

Dorotea ćuti.

„Mora da je teško“, mrsi Stounstrit, između isprepletanih pegavih prstiju, iznad kojih se njegova riđa kresta diže kao pla-

menovi iz zapaljene katedrale, „kada ti se nešto ne dopada. U emocionalnom pogledu, mislim.“

Kejsi posmatra Doroteu kako ustaje i odlazi, noseći silk kat do stočića uz zid, gde naliva perije u čašu za viski.

„To nema veze sa dopadanjem, Bernarde“, kaže Kejsi, okrenuvši se Stounstritu. „To je kao ona rolna tepiha tamo; ili je plav, ili nije. A pitanje da li je plav ili nije nema nikakav emocionalni upliv na mene.“

Oseća talas negativne energije kako prolazi pored nje u trenutku kada se Dorotea vraća za sto.

Dorotea spušta čašu pored H&P omotnice i nespretno gasi cigaretu. „Po podne ću razgovarati sa Hajncijem. Pozvala bih ga odmah, ali znam da je u Stokholmu, na sastanku sa *Volvom*.“

Vazduh je sada već zasićen dimom, i Kejsi se kašlje.

„Nije nikakva frka, Dorotea“, kaže Stounstrit, a Kejsi se nada da to znači da je velika frka.

ČARLI ne surfuje je pun kao oko, a hrana je vijetnamsko-kalifornijska fuzija, sa nešto više nego obično primetnim uticajem kolonijalne francuske kuhinje. Beli zidovi ukrašeni su džinovskim otiscima crno-belih krupnih planova zipo upaljača iz razdoblja rata u Vijetnamu, izgraviranih grubo nacrtanim američkim vojnim simbolima, još grubljim seksualnim motivima ili sa odštampanim sloganima. Kejsi podsećaju na fotografije nadgrobnih spomenika sa južnjačkih grobalja ako se izuzmu grafički sadržaj i priroda slogana, a vijetnamska tema joj ukazuje da je lokal već duže vreme tu.

*KAD BI IMO FARMU U PAKLU I KUĆU U VIJETNAMU,
OBE BI PRODO*

Upaljači na fotosima su toliko izlizani, ulubljeni i nagrizeni znojem da bi Kejsi lako mogla da bude prva gošća restorana koja je odgonetnula šta zaista piše na njima.

*SAHRANITE ME LICEM NADOLE DA SVI MOGU DA ME
POLJUBE U DUPE*

„On se zaista preziva Hajnci, znate“, govori Stounstrit, po drugi put nalivajući čašu kalifornijskim kaberneom koji Kejsi, uprkos zdravom razumu, pije. „Iako zvuči kao nadimak. A ime su mu odavno svi zaboravili.“

„Ibica“, kaže Kejsi.

„A?“

„Izvini, Bernarde, umorna sam.“

„Probaj te pilule. Sa Novog Zelanda.“

NEMA SILE TEŽE, TO PLANETA POKUŠAVA DA TI POPUŠI

„Preguraću.“ Otpija gutljaj vina. „Stvarno je cvečka, zar ne?“

„Ko, Dorotea?“

Stounstrit prevrće očima, koje su neobične smeđe boje, i kao da su poprskane merkurohromom, nečim svetlucavim i zelenkasto-bakarnim.

173. PADOBRANSKA

Raspituje se za njegovu ženu Amerikanku. Stounstrit ljubazno priča o predstojećem plasmanu maske za lice na bazi krastavca, i to onog tanjeg dela svežeg proizvoda, i usput se dodiruje politike povezane sa reklamnom kampanjom. Stiže ručak. Kejsi se posvećuje prženim prolećnim rolnicama, prebacivši se u režim automatskog klimanja glavom i povremenog saosećajnog dizanja obrva, zahvalna Stounstritu što je preuzeo teret vođenja razgovora. Već je duboko u onoj brazdi, pri čemu i pola čaše kaberna počinje da daje doprinos, i zna da je najbolja taktika da ide niz dlaku, smesti nešto hrane u želudac i izvuče se.

Ali zipo nadgrobne ploče, sa svojim egzistencijalnim jadicama, vuku nadole.

FUJ TO MACO

Restoranska umetnost koju gosti primećuju može da bude mač sa dve oštrice, naročito u slučaju onih sa tako neobičnom, nagonskom prijemčivošću kao što je Kejsina.

„I kada je već izgledalo da harvi gaćice neće proći...“

Klimoglav, dizanje obrva, am prolećnu rolnicu. Taktika uspeva. Prekriva čašu dlanom da predupredi njegov pokušaj da je dopuni.

I na taj način bez većih muka proveslava kroz ručak sa Bernardom Stounstritom, povremeno preskačući na ona zagonetna imena-mesta sa zipo groblja (HU ČI BU ČI) na zidovima, i on naposletku plaća račun i ustaju da pođu.

Posegnuvši za riksonkom na naslonu stolice, ugleda okruglu, sveže nastalu rupu, na levom ramenu, pozadi, obima vrha upaljene cigarete. Ivice su joj ukrašene sićušnim perlama, smeđim, istopljenog najlona. Ispod se vidi siva međupostava, koju su njeni tvorci iz otakua verovatno izabrali prema nekoj vojnoj specifikaciji iz doba hladnog rata.

„Nešto nije u redu?“

„Ne“, kaže Kejsi, „sve je u redu.“ Oblači upropašćenu riksonku.

Kod ulaznih vrata, dok izlaze, otupelo uočava plitku vitrinu od lucita sa primercima istih onih upaljača iz Nama,* otprilike desetak njih, i automatski se naginje bliže.

TVOJE GOVNO NA MOJOJ KITI TVOJA KRV NA MOM SEČIVU

Ovo otprilike opisuje njeno trenutno raspoloženje prema Dorotei, iako ne veruje da će moći bilo šta da preduzme u vezi s tim, i svesna je da bi time samo okrenula gnev protiv sebe.

* Vijetnam. Popularni skraćeni naziv iz vremena rata u Vijetnamu. (Prim. prev.)

3.

PRILOG

Otišla je do *Harvija Nikolsa*, i pozlilo joj je.

Trebalo je da pretpostavi šta će biti.

S obzirom na to kako reaguje na brendove.

Dole na odeljenju muškog veša, dok se nerealistički nadala da u *Harviju Nikolsu*, ako nigde drugde, možda prodaju riksonke, da će ugledati živopisnu gomilu jakni kako se diže poput koralnog grebena preko puta stanice Najtsbridž. Negde u prizemlju, na odeljenju kozmetike, imaju čak i masku od krastavaca Helene Stounstrit. Bernard joj se pohvalio kako je primenio svoju upečatljivu moć ubeđivanja na nabavljačima iz HN-a.

Ali ovde gde je ona, pored izloga firme *Tomi Hilfiger*, okruženje se okrenulo protiv nje, već poznata stvar. S tim što je ovaj put bilo manje znakova upozorenja. Neki ljudi pojedu zrno kikirikija i glava im otekne kao košarkaška lopta. Kada se to dogodi Kejsi, otekne joj psiha.

Tomi Hilfiger svaki put ubode, iako je mislila da je postala imuna na njega. Rekli su joj da je klimaks njegovog dejstva na nju bio u Njujorku. Da će, kao i u slučaju sa *Benetonom*, vidati ime, ali da u njemu više neće biti otrova. Ovde to ima neke veze sa kontekstom, s tim što nije očekivala da će joj se to dogoditi u Londonu. Kada počne, to je čista reakcija, kao kad čvrsto zagrižete listić aluminijumske folije.